

A hétfejű olvasat, avagy az értelmezés színeváltozásai

*„... a szó csak értelmét árulja el,
értéke a családtagok titka marad.”*

Márai Sándor

Minden értelmező kötelezően olvasó is, de nem minden olvasó magyarázó is egyben, bár maga az olvasás némi értelmezéssel jár együtt. Az igazán arravaló szöveg nem marad(hat) olvasatlan, előbb-utóbb megtalálja olvasóit, akik közül kiválasztja a (néhány arravaló) értelmezőt, magyarázót. De még ezt megelőzően, a preegzisztens, az archetipikus szöveg feltalálja (ha kell: kitalálja) íróját – és nem fordítva.

Mert Ige vagy te és ismét Igévé leendesz.

Jaspers írja: „... Isten szavát csak magasztos pillanatokban hallhatjuk. Az ilyen pillanatokból és az ilyen pillanatokért élünk”. A kiválasztott az „ihlettség” pillanatában/pillanataiban egy kicsit teomorffá, logomorffá vál(toz)jik, „alak”-ul – (félre)ért(elmez)hető „alakoskodás”.

Az igehirdetés tulajdonképpen (egy)háziasított Ige, domesztikált Logosz. Ahogyan Isten hagyja Magát antropomorfizálódni, úgy hagyja Magát az Ige is idiomorfizálódni.

Az olvasás az írott szöveget betűzgeti, az olvasat a megír(hat)atlan szövegbe nyer bepillantást. Az olvasás a szöveg könyvlapnyi keresztmetszetén kiütköző írásjeleket böngészi, az olvasat a fogalmazás hosszmetzetén keresztül fürje bele/vissza tekintetét az értelem retinájába. Az olvasás recitatív, az olvasat polifonikus. (A szavak egyetértése – consensusa – hallgatás. A csend mindig többszólamú, a hallgatás poliglott. A csend egyértelmű, a hallgatás rejtett értelmezés.) Az olvasás diktálás után/révén ért(het), az olvasatnak nem lehet diktálni, az olvasat magának a dikciónak a diktuma. Az olvasás a betűt követi, az olvasat a Lélek vezérletének szánakozóan elnéző felügyelete alatt (illetve az alól, attól menekülve) kóvályog a maga busztrófetikus (ökörszántásos) pályáján a soha-meg-nem-értés tárnái felé, melyekből rozogán zötykölődnek elő a vihogás lámpafényénél megrakott ért(elm)etlenség csilléi.

Miként csak a halál felé közeledve érthetjük meg életünk érthetlenségét, vagy a nem-tudás fokozatos birtoklása által csillapíthatjuk le tudásvágyunkat, valamint a végtelenbe lassan feloldódva hagyhatjuk hátra végességünk hordalékát, ugyanúgy a végleg lezárt szöveg olvasata is a továbbírhatatlanság által értetheti meg velünk az elbitangolt fogalmazásból fogant születendő fattyúszövegek létrejöttét, készíthet fel az olvasás hiábavalóságának elfogadására, a hanyatló olvasást követő olvasat agóniájára.

A szöveg előbb-utóbb megreked önmön szövegszerúségének, szövegvoltának szintjénél és belegubancolódik a textus szövevényeibe, mint lepke a pókhálóba.

Esendő szavak az értelmezés esélytelen voltáról – az exegézis *non plus ultrá*ja hermeneutikai köntösbe bújtatva.

Az exegézis a szöveg köldöknézése.

Az olvasás személyes, az olvasat viszont személytelen, egyébként nem lüktethetne benne a szöveg szíve.

Az Ige: szó és tett – megtörtént, végbement szó. Az igehirdetés: szóvá tett Ige. Az Ige hirdetése: az Ige *transsubstantiatio*ja. Látjátok, feleim, szümütütkkel, imígyen áldoztatik meg naponként az Ige az ért(elmez)hetőség, vagy inkább érte(elmez)hetetlenség (?) oltárán.

A szó elszáll, az Ige megszáll.

A megszólalás: az ihlettség mellkasába szúrt kegyelemdöfés.

Post illa Verba – mi következik/következhét „ez” „után”? Következhét-e egyáltalán „valami”? Posztilla-irodalom van, de anteilla-irodalom nincs. A posztillák az olvasás eredményei, az anteillák irodalma az olvasaté (nem eredménye, hanem magának az olvasatnak az irodalma) lenne/lehetne. Ehhez ellenben nem inspiráció, hanem *preinspiráció* kellene, ami az ihlettség – nem előzetese, megelőlegezője, hanem – eleje, vagyis a *tényleges* ihlettség „elevesége/elevensége”. Az Igét azonban nem lehet meg-, beelőzni. Mert Ő mindig előttünk jár. Mi csupán az *imitatio Verbi* útját keresők ösvényeinek sepregetői vagyunk.

Az Ige ugyan megteheti azt, hogy megválaszol(hat)atlan kérdések elé állítson bennünket, mi viszont nem tehetjük meg, hogy szembefűjjük ezeket a kérdéseket előredobozolt válaszainkról lerázott por-fecsegésünkkel.

Minden szöveg továbbírható a továbbolvashatóság által (ez ama bizonyos permanens kanonizáció lehetségesülése, anélkül, hogy ellene cselekednénk a Jel 22,18 figyelmeztetésének), mert minden szövegnek van további olvasata, *tovaolvasata*. Ugyanis az olvasás (bár) abbamarad(hat), de az olvasat megmarad.

Te nemcsak olyan forrás vagy, amelyik engedi magát megtalálni.
Te az a forrás vagy, amelyik maga indul el megkeresni a szomjazókat.
Sören Kierkegaard